

КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИНГ РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ СТАТИСТИК БАҲОЛАШ УСУЛЛАРИ

Шарипов Бобур Анвар ўғли
Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси мутахассиси,
Тошкент ш., Мустақиллик шоҳ кўчаси, 63
E-mail: mr.bobur@inbox.ru

Аннотация: Маколада мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни рақобатбардошлигини ошириш, мамлакатимизнинг ҳудуд-ларида нисбатан рақобатбардошлигини аниқлаш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг асосий кўрсаткичлари ҳолати таҳлили, кичик бизнес субъектлари реструктуризацияси, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини рақобатбардошлигини таъминлаш йўналишлари кенг ёритиб берилган.

Калит сўзлар: тадбиркорлик, хусусий тадбиркорлик, бизнес, кичик бизнес, рақобатбардошлик, рақобатбардошлик механизмлари, реструктуризация, кичик корхона, микрофирма, кичик тадбиркорлик улушлари, инновацион фаолият.

Annotation: This article, the directions of increasing the competitiveness of small business and private entrepreneurship in our country, determining the competitiveness of our country in relation to the regions, analyzing the situation of key indicators of small business and private entrepreneurship, restructuring of small business entities, ensuring the competitiveness of small business and private entrepreneurship subjects were widely covered.

Keywords: entrepreneurship, private entrepreneurship, business, small business, competitiveness, competitiveness, restructuring-zation, small enterprise, microfirms, small business shares, innovation activity.

Кириш

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш жараён-ларининг фаолиятининг Ўзбекистонда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотларнинг энг муҳим устувор йўналишларидан биридир. Кичик бизнес капитал тақиллиги шароитида кўп ва йирик маблағ талаб этмайдиган хўжалик фаолияти сифатида ресурслар айланмасининг юқори суръатларини таъминлайди, иқтисодиётни қайта қуриш, иқтисодий нобарқарорлик ва ресурслар чегараланганлиги шароитида истеъмол бозорини шакллантириш ва уни тўлдириш муаммосини тез ҳамда тежамли тарзда ҳал этади. Кичик корхоналар истеъмол талабининг ўзгаришига дарҳол мослашади ва шу йўл билан истеъмол бозоридаги зарурий мувозанатни таъминлайди.

Бозор муносабатлари шароитида мулкчилик шакллари ривожланиши кенг кўламда эркин товар ишлаб чиқарувчилар, кичик бизнес субъектлари ва тадбиркорлар катлами фаолиятини ривожлантиришни тақазо этади. Шундай экан, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик иқтисодиёт тузилмаларида энг олдинги ўринларни эгаллаши керак. Бунинг учун эса бугунги кунда кичик бизнес субъектлари рақобатбардошлигини таъминлаш ва улар фаолиятида реструктуризация жараёнларини кучайтириш муҳим амалий аҳамият касб этмоқда. Шунингдек, мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик жараёнларининг субъектлари рақобатбардошлигини оширишни статистик баҳолаш долзарб масалалардан ҳисобланади.

Мавзуга оид адабиётлар таҳлили

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 13 августдаги “Ўзбекистон Республикаси иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ҳузуридаги кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш агентлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ-4417-сонли қарори ҳам бу йўналишдаги тадбирнинг мантиқий давомидир[1]. Унга кўра, Ўзбекистон Республикаси иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ҳузурида кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш агентлиги ташкил этилди. Кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектларининг Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси маблағлари ҳисобидан молиявий ёрдам олиш ҳақидаги аризаларини кўриб чиқиш бўйича электрон ҳужжат айланиши схемаси тизими жорий этилди. Бунда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 16 мартдаги “Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари экспортини қўллаб-қувватлаш жамғармаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2507-сонли қарори[2], 2015 йил 15 майдаги “Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-4725-сонли фармони [3] қонуний асос бўлди.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик нафақат ялпи ички маҳсулотини шакллантиришда асосий бўғин, балки аҳоли бандлиги ва даромадлари манбаининг, миллий фаровонликка эришишнинг муҳим омили ҳам бўлиши даркор. Иқтисодий ва ижтимоий ривожланишнинг асосий устувор йўналиши - аҳолини иш билан таъминлашни янада яхшилаш ва унинг фаровонлигини оширишнинг энг муҳим йўналиши сифатида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, хизмат кўрсатиш ва касаначилик соҳаларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантиришни рағбатлантиришдан иборатдир[4].

Бозор муносабатлари шароитида мулкчилик шакллариининг ривожланиши кенг кўламда эркин товар ишлаб чиқарувчилар, кичик бизнес субъектлари ва тадбиркорлар катлами фаолиятини ривожлантиришни тақазо этади. Шундай экан, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик иқтисодиёт тузилмаларида энг олдинги ўринларни эгаллаши керак. Бунинг учун эса бугунги кунда кичик бизнес субъектлари рақобатбардошлигини таъминлаш ва улар фаолиятида реструктуризация жараёнларини кучайтириш муҳим амалий аҳамият касб этади[5].

Кичик бизнес субъектларида реструктуризация жараёнларини кучайтиришдан мақсади – бу бизнес қийматини оширишдан иборат. Демак, шундай экан юқорида таъкидланганидек «рақобатбардошлик» ва «реструктуризация» тушунчалари бир-бири билан чамбарчас боғлиқдир. Шунингдек, «рақобатбардошлик» ва «реструктуризация» жараёнлари мамлакатлар иқтисодиётининг барча жабҳаларида бир-бирини тўлдирган ҳолда олиб борилиши лозим[6].

Тадқиқот методологияси

Мақолада кузатув, абстракт-мантиқий фикрлаш, тизимли ёндашув, иқтисодий шарҳлаш усулларидадан фойдаланилган. Хусусан, тизимли ёндашув ёрдамида, тадқиқот жараёнида вазифаларни тўғри қўйиш ва уни ечимини топиш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш жараёнларининг таҳлил қилиш амалга оширилади. Кузатув методи орқали кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожланиш ҳолати баҳоланади ва абстракт-мантиқий фикрлаш орқали тегишли хулосалар шакллантирилади.

Таҳлил ва натижалар

Республикамизда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотларнинг пировард мақсади эркин рақобат асосида ривожланадиган иқтисодий шакллантиришдан иборатдир. Бу эса ўз навбатида, рақобат ва рақобатбардошликнинг назарий ва методологик муаммоларини тадқиқ қилишни тақозо қилади. Рақобатнинг таърифини ишлаб чиқишда қанча муаммо бўлганлиги сингари, унинг шакллари хусусида ҳам анча ечимини кутаётган муаммолар мавжуд. Мамлакатимизда чоп этилаётган иқтисодий оид кўпгина адабиётларда рақобатнинг уч тури: такомиллашган, олигополлашган ва монополлашган рақобат турлари келтирилади.

Тадқиқот натижаларидан келиб чиққан ҳолда кичик бизнес рақобатбардошлигини ошириш масалаларига ёндашишда турли миллий ҳужалик тизимларида «рақобатбардошлик» тушунчасининг турли меъзонлар билан таснифланишини эътиборга олиш лозим. Кичик бизнес субъектларида рақобатбардошликни тавсифловчи белгилар ва омилларнинг кўплиги натижасида уларни умумий ҳолда қўйидаги уч гуруҳга бирлаштириш умкин:

- кичик бизнес субъектлари маҳсулотининг турлари, сифати, баҳоси ва ҳ.к.;
- тармоқлардаги кичик бизнес субъектларининг мавжуд ишлаб чиқариш ресурсларидан фойдаланиш самарадорлиги, техник-иқтисодий кўрсаткичлари ва ҳ.к.;
- кичик бизнес субъектларининг умумий ҳолати, унинг барқарорлиги, инвестицион иқлим, инновацион фаолияти, солиқ тизими ва ҳ.к.

- Тошкент шаҳрининг мамлакатимизнинг бошқа ҳудудларига нисбатан рақобатбардошлигини аниқлаш, ундаги ижтимоий-иқтисодий вазиятни баҳолаш йўлларида бири умуммамлакат кўрсаткичлари билан таққослаш ҳисобланади. Шу мақсадда қиёсий таҳлил учун 28 кўрсаткич бўйича мамлакат даражасига нисбатан шаҳар салмоғи ҳисоблаб топилди.

Мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик жараёнларининг субъектларини иқтисодий фаолият турлари бўйича кичик корхона ва микрофирмаларнинг фаолиятини таҳлил қилиш орқали рақобатбардошлигини статистик баҳолашимиз мумкин.

жадвал

2019 йилнинг январь-декабрида кичик тадбиркорликнинг асосий кўрсаткичлари ҳолати таҳлили¹

		2018 й	2019 й	(+;-)
Фаолият юритаётган кичик корхона ва микрофирмалар сони	бирлик	262930	334767	71837
Янги ташкил этилган кичик корхона ва микрофирмалар	бирлик	48922	92874	43952
<i>Кичик тадбиркорликнинг улушлари:</i>				
ЯИМ	%	60,4	56,5	-3,9
Саноат	%	37,4	34,9	-2,5
Қишлоқ, ўрмон ва балиқчилик хўжалиги	%	98,3	98,3	0,0
Инвестиция	%	38,0	47,0	9,0
Қурилиш	%	73,25	75,4	2,2
Савдо	%	86,3	84,3	-2,0
Хизматлар	%	56,0	52,1	-3,9

¹ Манба: stat.uz/uz/?option=com_content&view=article&id=2323&catid=182&lang=uk-UA-сайтидан олинган.

Юк ташиш	%	55,5	54,6	-0,9
Юк айланмаси	%	79,6	77,4	-2,2
Йўловчи ташиш	%	89,6	90,7	1,1
Йўловчи айланмаси	%	94,8	94,9	0,1
Экспорт	%	27,2	28,7	1,5
Импорт	%	56,2	54,2	-2,0

Мамлакатимизда 2019 йилнинг январь-декабри ҳолатига 92,9 мингтадан ортиқ кичик корхона ва микрофирмалар ташкил қилинган бўлиб, бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1,9 мартага кўплигини кўришимиз мумкин. Энг кўп кичик корхона ва микрофирмалар савдо соҳасида (39,1 %), саноат соҳасида (21,0 %), қурилиш соҳасида (9,4 %), қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалигида (8,0 %), яшаш ва овқатланиш бўйича хизматлар соҳасида (7,8 %), ташиш ва сақлашда (3,2 %) ташкил этилган. Жумладан, 2019 йилнинг январь-декабрида иқтисодий фаолият турлари бўйича янги ташкил топган кичик корхона ва микрофирмалар энг кўп савдода – 36300 та, шунингдек, саноатда –19496 та, қурилишда – 8730 та, қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалигида – 7469 та, яшаш ва овқатланиш бўйича хизматларда – 7233 тани ташкил этмоқда.

Шунингдек, 2019 йилнинг январь-декабрида кичик тадбиркорлик субъектларининг сони (ҳар 1000 аҳолига, бирликда) ҳудудлар бўйича энг юқори кўрсаткич Тошкент шаҳрида 28,8 бирлик, Навоий вилоятида 18,1 бирлик, Сирдарё вилоятида 17,9 бирлик, Жиззах вилоятида 15,6 бирлик, Тошкент ва Бухоро вилоятларида 14,9 бирлик, Фарғона вилояти 12,2 бирликни ташкил этди. Сурхондарё вилоятида 8,3 бирликга тенг бўлиб, ушбу кўрсаткич энг паст бўлиб қолмоқда.

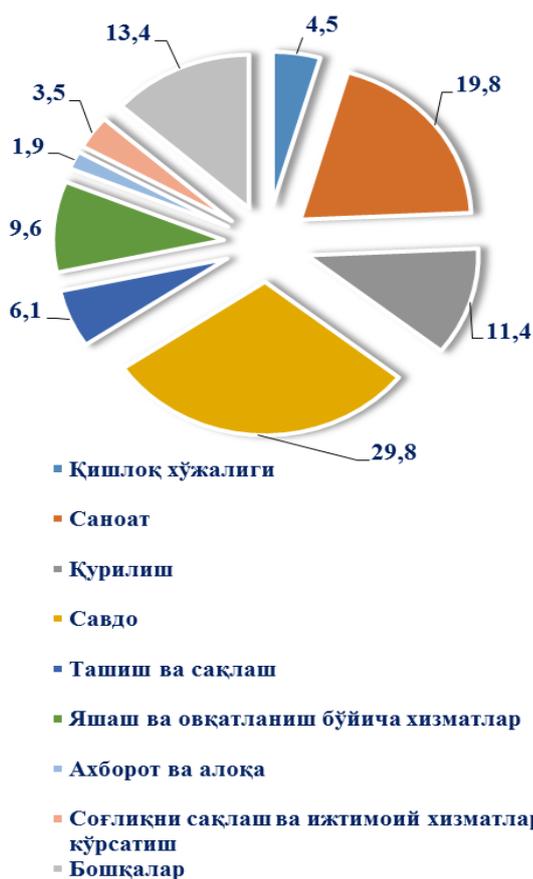

1-расм. 2019 йил январь-декабрида ҳудудлар бўйича кичик тадбиркорлик (бизнес)да саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми²

² Манба: stat.uz/uz/?option=com_content&view=article&id=2323&catid=182&lang=uk-UA-сайтидан олинган.

Мамлакатимизда 2019 йилнинг январь-декабрида кичик тадбиркорликнинг асосий кўрсаткичлари ҳолатини таҳлил қиладиган бўлсак, фаолият юритаётган кичик корхона ва микрофирмалар сони 2018 йилда 262930 тани ташкил қилган бўлса, бу кўрсаткич 2019 йилга келиб 334767 тани ташкил қилди. Бунда 2018 йилга нисбатан 2019 йилда кичик тадбиркорларнинг сони 71837 тага кўпайганини кўришимиз мумкин. Кичик тадбиркорликнинг улушлари таҳлил қиладиган бўлсак, кичик тадбиркорликни мамлакатимиз ялпи ички маҳсулотдаги улуши 2018 йилда 60.4 фоизни ташкил қилган бўлса, бу кўрсаткич 2019 йилда 56.5 фоизни ташки қилган. Бундан кўришимиз мумкинки кичик тадбиркорлик улуши мамлакат ялпи ички маҳсулоти 3.9 фоизга камайган. Ушбу 1-жадвалда таҳлил қилиш фаолият юритаётган кичик корхона ва микрофирмалар сони, янги ташкил этилган кичик корхона ва микрофирмалар сони ҳамда кичик тадбиркорликнинг турли тармоқлардаги улушларини таҳлилини кўришимиз мумкин.

Ҳудудлар бўйича энг кўп саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми Тошкент шаҳри 39586,7 млрд. сўм, Тошкент 14892,8 млрд. сўм, Самарқанд 8527,0 млрд. сўм, Фарғона 8490,2 млрд. сўм ва Андижон 7058,3 млрд. сўм вилоятлари ҳиссасига тўғри келади. Сурхондарё вилоятида 2331,5 млрд. сўм саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми энг паст бўлиб қолмоқда(1-график).

2-расм. 2019 йилнинг IV чорагида фаолият юритаётган кичик корхона ва микрофирмалар томонидан умумий иқтисодий вазиятни баҳолаш¹

Жорий йилнинг IV чораги бўйича ўтказилган сўровномага асосан фаолият юритаётган кичик корхона ва микрофирмалар томонидан билдирилган умумий иқтисодий вазият мезони (қулай, қониқарли, қониқарсиз) бўйича таҳлили:

Ушбу сўровномада 14187 та кичик корхона ва микрофирмалар иштирок этди. Уларнинг 4854 (34,2 %)таси иқтисодий вазиятни қулай деб баҳолади. 8543 (60,2 %)та субъектлар иқтисодий вазиятни қониқарли деб баҳолади. Қолган 790 (5,6 %)та субъектлар иқтисодий вазиятни қониқарсиз деб баҳолаган.

Иқтисодий вазиятни қулай деб баҳолаган 4854 та субъектнинг 1448 (29,8 %)таси савдо йўналиши, 961 (19,8 %)таси саноат йўналиши, 555 (11,4 %)таси қурилиш соҳаси ҳиссасига тўғри келади. Ҳудудлар кесимида кичик тадбиркорликнинг жами саноат маҳсулотдаги энг юқори улуши Наманган вилояти 73,9 %, Тошкент ш. 67,4 %, Жиззах

вилояти 66,5 %, Самарқанд вилояти 53,8 %, Сурхондарё вилояти 53,0 %, Сирдарё вилояти 47,2 %, Фарғона вилояти 43,6 %, Хоразм вилояти 36,3 %, Бухоро вилояти 32,1 %, Тошкент вилоятида 27,6 % ташкил этди. Навоий вилоятида 12,9 % кичик тадбиркорликнинг улуши энг паст бўлиб қолмоқда.

Бизнинг фикримизча, иқтисодий эркинлаштириш шароитида амалга ошириладиган ислохатлар давомийлигини таъминлаш мақсадида, шунингдек, ривожланган мамлакатлар тажрибасига таянган ҳолда хусусий мулкчилик механизмларини такомиллаштириш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, бошқарув тизимини такомиллаштириш мақсадида реструктуризация жараёнларини кучайтириш мақсадга мувофиқдир. Тадқиқотларимиз натижаси шуни кўрсатмоқдаки, рақобатбардошлик ва реструктуризация жараёнлари бир-бири билан узвий боғлиқ категорияларидир. Яъни, реструктуризация - тармоқ, корхона, фирма, кичик бизнес субъектлари фаолияти самарадорлигини оширишни ҳар томонлама қайта қуриш, такомиллаштириш демакдир.

Кичик бизнес субъектлари реструктуризацияси аниқ мақсадларга қаратилган бўлиб, уни умумийлашган ҳолда уч гуруҳга бўлиш мумкин:

- ташкилий реструктуризация, бунда тармоқ, корхона, фирма кичик бизнес субъектлари фаолиятидаги турли хил нохуш ҳолатлардан чиқиш мақсадида бошқарув тизимини такомиллаштириш, ишлаб чиқариш йўналишларини ўзгартириш, турли майда бозорга мосланувчан соҳаларга бўлиш ва ҳ.к.

- молиявий реструктуризация, яъни молиявий ресурслардан самарали фойдаланиш, янги молиявий манбаларни аниқлаш, банк кредита ва инвестицияларни жалб этишни кучайтириш ва ҳ.к.;

- функционал реструктуризация, реструктуризациянинг ушбу тури жуда кўп муаммоларни ўз ичига олиб, яъни тармоқ, кичик бизнес субъектларда фаолиятида хом-ашё таъминоти, технологик жараёнлар, меҳнат унумдорлиги, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва ҳаказоларни ўз ичига олади.

Кичик бизнес ва тадбиркорликда рақобатбардошлик ва реструктуризация жараёнларини кучайтиришда турли моделлар мавжуд. Масалан: саноат ривожланган мамлакатларда рақобатбардошлик асосан самарадорлик даражаси бўйича аниқланади. Унда асосан юқори технология миллий турмуш даражаси таъминланган бўлади. Ривожланаётган мамлакатларда эса, бунинг акси бўлиб, унинг асосий стратегияси мамлакатдаги нисбатан паст турмуш даражасини таъминлаш, рақобатбардошликнинг устувор афзалликларидан фойдаланиш ҳисобига амалга оширилади. Шундай қилиб, рақобатбардошлик мураккаб кўп поғонали категория бўлиб, кичик бизнеснинг иқтисодий ва экспорт салоҳияти, инвестицион ва инновацион самарадорлигини оширишдан рағбатлантирувчи роль уйнайди. Умуман олганда рақобатбардошликни шакллантиришнинг ва реструктуризация жараёнларини кучайтириш айниқса, кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантиришдаги муҳим омил бўлиб ҳисобланади.

Жумладан, Ўзбекистонда кичик бизнес рақобатбардошлигини ва реструктуризация жараёнларини орқага тортувчи бир қанча субъектив омиллар ҳам мавжуд, жумладан уларга қуйидагиларини мисол қилиб кўрсатиш мумкин:

- ишлаб чиқариш соҳасида фаолият кўрсатаётган кичик корхоналарнинг етарли рағбатлантирилмаётганлиги;

- кичик бизнес субъектларининг ҳуқуқий саводхонлигини етарли эмаслиги;
- тадбиркорлик фаолиятидаги ходимлар малакасининг пастлиги ва бошқарув тизимининг такомиллашмаганлиги;
- кичик бизнеснинг мамлакат саноатидаги улушининг етарли даражада ривожланмаётганлиги;
- турли хил бошқарув аппарата томонидан яратилаётган маъмурий тўсиқларнинг ҳамон мавжудлиги ва ҳ.к.

Тадбиркорлик субъектлари ўртасида доимо рақобат кураши мавжуд бўлади, натижада тадбиркор бозорга сифатли, арзон маҳсулот чиқаришга мажбур бўлади. Бу эса халқимизнинг фаровон ҳаёт кечириши учун жуда катта аҳамиятга эга. Умуман олганда, кичик бизнес субъектларида реструктуризация жараёнларини кучайтиришидан мақсади – бу бизнес қийматини оширишдан иборат. Демак, шундай экан юқорида таъкидланганидек «рақобатбардошлик» ва «реструктуризация» тушунчалари бир-бири билан чамбарчас боғлиқдир. Шундай қилиб «рақобатбардошлик» ва «реструктуризация» жараёнлари республикамиз иқтисодиётининг барча жабҳаларида бир-бирини тўлдирган ҳолда олиб борилиши лозим. Бунинг учун Ўзбекистонда, айниқса кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш ва фаолият кўрсатиш учун барча зарур инфратузилма ва имкониятлар яратилган.

Хулоса ва таклифлар

Ҳозирги иқтисодиётни модернизациялаш шароитида республикамизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик билан шуғулланувчи корхоналарга алоҳида эътибор қаратилиб, бу жараён янги инновациялар ва ташаббускорликни талаб этиб, шулар асосидагина (ресурсларни тежаб, сифатли тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш йўли билан) иқтисодий ривожланишни таъминлаш мумкин. Бунинг учун кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи корхоналар фан ва техникада эришилган энг сўнги инновацияларни ишлаб чиқаришга жорий этишга алоҳида эътибор қаратишлари лозим.

Бизнинг фикримизча, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини рақобатбардошлигини таъминлашда қуйидагиларни амалга ошириш лозим:

- кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини иқтисодий жараёндаги бошқа субъектлар билан муносабатларини тенглаштириш, яъни тадбиркорга, ўз фаолияти давомида бошқалар адолатли муносабатда бўлиши, тадбиркор мавқеи ва салоҳиятини янада ошириши керак;
- кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг ўз фаолиятини юритишда қонунлар доирасида ишлаши ва бунинг учун ҳуқуқий саводхонлигини ошириш. Бунда тадбиркор ўз ҳақ-ҳуқуқларини билиши ва уни поймол бўлишига йўл қўймаслиги лозим;
- давлатнинг тадбиркорлик фаолиятига аралашув даражасини эркинлаштириб бориш керак;
- кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг рақобатбардошлик механизмларини илмий асосларини ишлаб чиқишни такомиллаштириш лозим;
- кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг инновацион фаолиятини ривожлантиришнинг ташкилий-ҳуқуқий шарт-шароитларини яратиш ва такомиллаштириш лозим;

- кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожлантиришга кўмаклашувчи, шунингдек, рақобат ва тадбиркорликни қўллаб-қувватловчи инфратузилмалар фаолиятини сифат жиҳатдан яхшилаш ва такомиллаштириш зарур.

Ўзбекистоннинг иқтисодий ривожланиш устувор йўналишларини назарий тадқиқ этиш натижаларининг таҳлили хусусий секторнинг ЯИМдаги ва янги иш ўринларини яратишдаги улушининг ўсиши; инновацияларни жорий этиш; бозорда рақобатни қўллаб-қувватлаш ва истеъмолчиларни муҳофаза қилишга қаратилган сиёсатни ишлаб чиқиш; бозор йўналишидаги институционал тизимни ривожлантириш (қонунчилик ва ижтимоий институтлар); корхоналарни бошқариш ва ташкил қилишни яхши лаш; айниқса, ишлаб чиқариш соҳасида меҳнат унумдорлигини ўстириш; корхоналарга капиталнинг, шу жумладан, тўғридан-тўғри хорижий ва ички инвестицияларнинг оқиб кириши; ички ва ташқи бозорларни кенгайтириш Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолияти рақобатбардошлигини оширишнинг муҳим омиллари эканлиги ҳақида хулоса қилиш имконини беради.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 13 августдаги “Ўзбекистон Республикаси иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ҳузуридаги кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш агентлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ-4417-сонли қарори. // Lex.uz.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 16 мартдаги “Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари экспортини қўллаб-қувватлаш жамғармаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2507-сонли қарори. // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2016 й., 12-сон. Lex.uz.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 15 майдаги “Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4725-сонли фармони. // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2015 й., 20-сон. Lex.uz.

4. Хейне Пол., Питер Боуттке, Дэвид Причитко. Экономический образ мышления.- М.: Вильямс. 2016. 528 с.

5. Малый бизнес: учебное пособие/коллектив авторов; под ред. В.Я. Горфинкеля. - 2-е изд., стер.- М.: КНОРУС, 2011. - 336 с.

6. Курс социально-экономической статистики; под редакцией доктора экономических наук, профессора М.Г. Назарова. - ИЗДАТЕЛЬСТВО ЮНИТИ-ДАНА, 2000. 324 с.